

Les 4. Proeven

Introductie

Doel van deze les:

- Jongeren begrijpen dat Jezus en de vergeving van zonden centraal staan in het avondmaal.
- Ze begrijpen waarom het avondmaal zowel feestelijk als verdrietig beleefd wordt.
- Ze bezinnen zich op hun eigen verlangens om het avondmaal te vieren.

Lijn van de les:

God gebruikt sacramenten om ons iets duidelijk te maken. Het lijkt tegenstrijdig om te vieren dat iemand is gestorven. In het avondmaal kijken we achteruit, om ons heen en vooruit. Zijn de jongeren er al mee bezig dat ze straks avondmaal mogen vieren?

Lesonderdelen

Opmerking vooraf

Het eerste gedeelte gaat in op de betekenis van sacramenten in het algemeen. De rest van de les gaat dieper in op het sacrament avondmaal. Maak dit van te voren duidelijk aan de jongeren. Het is een lange les, daarom is het extra belangrijk om van te voren een keus te maken in wat je wel en niet wilt bespreken.

Plaatje of praatje, p.25

Doel: Jongeren weten wat sacramenten zijn. Ze begrijpen dat een beeld soms meer zegt dan duizend woorden.
Benodigheden: Bijlage 1, zwarte fineliners en stiften (voor het ontwerpen van een picto).

Multimediatip

Eten bij de mariniers

Eten heeft als belangrijkste functie om energie te geven. Maar wat is de belangrijkste functie van het avondmaal?

Opdracht, p.25

Geef een illustratie aan iemand in de groep (zie bijlage 1). Deze persoon moet omschrijven wat hij ziet, zonder het echte woord te gebruiken. Als ze het erg leuk vinden om te doen, kun je nog een tweede ronde doen, met een andere illustratie.

Maak daarna de toepassing naar sacramenten. Sacramenten maken in een beeld duidelijk wat God in de Bijbel tegen ons wil zeggen. Je hebt soms heel veel woorden nodig om iets te omschrijven, terwijl een plaatje het in één keer duidelijk maakt. Zo kan het ook zijn met de sacramenten: door te kijken en te proeven besef je wat in woorden maar moeilijk is uit te leggen. Introduceer ook de begrippen 'teken' en 'zegel'.

Gesprek, p.25

Zoek thuis na hoe vaak per jaar in jullie gemeente het avondmaal gevierd wordt. Kijk ook hoe vaak in het afgelopen jaar een kindje is gedoopt. Maar laat de jongeren eerst gokken hoe vaak beide sacramenten in jullie gemeente wordt gevierd, voordat jij het goede antwoord geeft.

Extra opdracht*, p.25

Terwijl andere jongeren met de extra gespreksopdracht van p.26 bezig zijn, kunnen jongeren voor wie dit te moeilijk is, een pictogram ontwerpen.

Opdracht, p.26

Bij deze opdracht wordt ieders voorkeur inzichtelijk, ook van degenen die niet zo 'praterig' zijn.

Gesprek, p.26

Nadat de jongeren een plek hebben gekozen, gaan ze met elkaar in gesprek over hun keuze. Bij deze opdracht gaat het over de inhoudelijke waarde die jongeren aan doop of avondmaal hechten. Reacties over hoe lang het duurt of over hoe schattig de baby's zijn, gaan niet over de inhoud van het avondmaal. Probeer dit soort inbreng dan ook te vermijden en vraag door naar de kern.

Extra gesprek, p.26

Binnen de reformatorische traditie worden alleen doop en avondmaal als heilige instellingen/sacramenten door God gezien. Men beroept zich daarin op de Bijbel. Binnen de Rooms-Katholieke Kerk heeft men ook andere kerkelijke gewoontes en rituelen, die de loop der eeuwen zijn ontstaan, als heilig erkend. Vandaar dat zij veel meer sacramenten kennen dan wij.

Avondmaal, p.26

Doel: Jongeren verdiepen zich in wat er tijdens een avondmaalsviering gebeurt en ze denken na over de overbekende woorden waarmee het avondmaal is ingesteld.

Benodigheden: Bijlage 2, brood en wijn (vraag eventueel aan de koster of hij wat kan bewaren na de laatste avondmaalsviering), avondmaalsformulier.

Bijbelstudie, p.26

Jongeren lezen nauwkeurig wat er in Matteüs 26 staat. Wat zegt Jezus precies?

Gebruik bijlage 2 om jongeren hun vragen en antwoorden te laten opschrijven.

Tip

Geef de jongeren een stukje brood en slokje wijn. Voelen ze er iets 'bijzonders' bij? Is dit een 'diep-religieuze' ervaring? Wat is er bijzonder aan? Niks dus.

Ontdekking: het is heel gewoon brood en heel gewone wijn. Niet de tekenen maken het avondmaal bijzonder maar datgene wat ze verbeelden: Christus zelf.

Multimediatip

Wat is het avondmaal?

Wie vind jij dat er allemaal mee mogen doen aan het avondmaal?

Bijbelstudie***, p.26

Jezus sluit een nieuw verbond. Het oude verbond wijst in de richting van Jezus. Als Jezus niet zou komen, hadden wij voor eeuwig de straf moeten dragen. Het nieuwe verbond is een verbond van genade en verzoening. Jezus heeft betaald, we zijn verlost!

Bijbelstudie*, p.26

Het bloed wijst naar het bloed van Jezus dat moest vloeien, net als dat van de offers in het Oude Testament.

Gesprek, p.27

De verschillende opvattingen zijn (van links naar rechts) van

- *De Rooms-Katholieke Kerk*
Transsubstantiatie: brood en wijn worden door het woord van de priester echt lichaam en bloed van Christus. Vorm en smaak veranderen niet, maar Hij is wel lichamenlijk aanwezig. Vandaar de uiterste zorgvuldigheid met hostie en wijn. De gemeenteleden mogen geen wijn drinken, want stel je voor dat ze die zouden morsen...
- *Zwingli*
Het avondmaal is volgens hem alleen een gedachtenismaal: je herinnert je samen en gedenkt wie Jezus was en is.
- *Luther*
Consistentiatie: brood en wijn blijven brood en wijn, maar Christus komt wel 'in, met en onder' de tekenen in de gelovige binnen.
- *Calvijn*
Calvijn wijst op het grote belang van het werk van de heilige Geest in het avondmaal: alleen door de Geest wordt de Heiland mijn Heiland. Daarom noemt hij avondmaal ook een 'geestelijk feestmaal'.

Opvattingen van de Rooms-Katholieke Kerk en van Luther impliceren dat Jezus geen echt mens is, want zijn lichaam moet dan niet alleen enorm uitgebreid, maar ook alomtegenwoordig zijn. Lees hierbij voor jezelf als catecheet ook HC Zondag 18.

Opdracht*, p.27

Bovenstaande opdracht kan voor moeilijk lerende jongeren te moeilijk zijn. Laat deze jongeren woorden bedenken die met het avondmaal te maken hebben terwijl de anderen met de bovenstaande opdracht bezig zijn.

Extra opdracht, p.27

Met de bedachte woorden kunnen ze hun eigen woordzoeker maken.

Tegenstrijdig, p.28

Doel: Jongeren ontdekken dat avondmaal niet maar een ‘feestje’ is, maar een feest van gedenken en verstillig, een feest met diepgang.

Tip

Er zijn verschillende formulieren voor de viering van het avondmaal. Je kunt ze vaak vinden op de website van kerkgenootschappen, zoals:

<http://www.gkv.nl/styleit/478/>

<http://www.cgk.nl/download.php?f=69ec521333fc8df2e5f738c34c32bb04>

Maar soms gebruiken predikanten ook een zelfgekozen formulering.

Gesprek, p.28

De catechisanten hebben hier vast van alles over te zeggen...

Gesprek, p.28

Bespreek de vragen plenair. Vertel aan de jongeren dat iemand eens zei: ‘Het is verschrikkelijk dat het gebeuren moest, maar heerlijk dat het gebeurd is.’

Extra opdracht, p.28

Een mooie manier van verwerking is het schrijven van een gedicht. Neem deze gedichten eventueel op in het kerkblad.

Opdracht, p.29

Maak duidelijk aan de hand van het schema dat avondmaal vieren achteruit kijken (terugdenken aan wat Jezus voor jou gedaan heeft), om je heen kijken (als gemeenschap in het werk van Jezus samen delen) en vooruit kijken is (denken aan het feestmaal dat eens zal komen als Jezus alles volmaakt zal maken).

Goed voorbereid, p.29

Doel: Jongeren denken na over en verdiepen zich in de voorbereiding op het avondmaal.

Benodigheden: Avondmaalsformulier

Gespreksopdracht, p.29

Vraag naar ervaringen van jongeren met betrekking tot de voorbereiding op avondmaal vieren. Vraag ook of ze weten hoe de voorbereiding in andere kerken of groepen gaat. Wat denken ze zelf dat belangrijk is in de voorbereiding? Schrijf dit eventueel op het bord.

Extra opdracht, p.29

Twee vragen die jongeren zichzelf zouden kunnen stellen zijn:

- Ben ik goed genoeg om het avondmaal te vieren?
- Ben ik slecht genoeg om het avondmaal te vieren?

De essentie van de tweede vraag komt in het klassieke formulier als volgt tot uiting: ‘Want wij komen niet tot dit avondmaal om daarmee te kennen te geven dat wij in onszelf volmaakt en rechtvaardig zijn. Integendeel, wij erkennen, nu we ons leven buiten onszelf in Jezus Christus zoeken, dat wij midden in de dood liggen.’ Ofwel: avondmaal is juist voor hen die beseffen hoe slecht ze van zichzelf zijn en hoe geweldig goed Christus voor hen is.

Wanneer sommige jongeren (bijvoorbeeld de moeilijk lerenden) deze vragen lastig vinden, zou je kunnen vragen: ‘Zou jij het avondmaal mee willen vieren? Waarom wel/niet?’ Ze komen dan zelf wel met enthousiasme, of bezwaren of onverschilligheid waarover doorgesproken kan worden.

Tip

De volgende les begint met de vergelijking met een *American party*. Je kunt de catechisanten hierop voorbereiden door hen te vragen allemaal iets lekkers mee te nemen.